

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Exponitur testimonium Philosophi de neceßitate opinantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

liber parti prohibito; sicut eligere media est in nobis iuxta veritatem, & juxta frequentem phrasim Philosophi, lib. 3. eth. cap. 1. 2. & 5. & alibi, non alia perfectio de causa, quia medium propositum prosequimur, aut rei citius pro libito. Ponderatur tunc causalis, necesse enim est, quae esset insufficientis, nil quae conferret ad intentum, nisi supponeret tantquam certum, ac indubitatum, neque verum esse posse, neque falsum, quin adfuerit ratio, vi cuius determinetur, & quasi alligetur intellectus ad alterum ex illis determinat. Hoc enim sublato opus potius verificaretur; nempe liberum est verum, aut falsum dicere.

Exponitur testimonium Philosophi de necessitate opinantis.

ART. CVII. **V**T appareat nil adversariis prodest hoc testimonium, confestim illud est cum alio simili ejusdem Philosophi testimonio in eodem opere de anima lib. 2. text. 60. ubi sic habet: Idcirco intelligere quidem est in ipso, cum voluit; sentire autem non est in ipso. Necessarium est adesse sensibile. Ex quibus profecto verbis remanens intulerit, vel intelligere nostrum nulla prorsus necessitate esse restrictum, vel nullum prorsus intellectum libera electioni quoad ipsum sentire; cum sit manifestum, non esse liberum nobis ea etiam, quando voluerimus, intelligere, quia nullo modo sensu percipimus prius, nilque in intellectu esse posse, quod non fuerit prius in sensu; esse verò liberum nobis, album videre, vel nigrum, & tangere molle, vel durum, cum utrumque simul adfuerit. Quapropter solum subintelligitur discrimen libertatis quoad intelligere, & defectus libertatis quoad sentire, quantum sufficit ad concludendam, quae solam intendebatur, distinctionem intellectus à sensu, & quantum evincunt rationes utrobique adhibita; quatenus, ut vulgo dicitur, sensus dictorum recte colligitur ex rationibus dicendi, idque maxime in articulo iuste, ut in Aristotele. Sufficit autem ad concludendam distinctionem inter intellectum, & sensum quatenusque specialis libertas quoad intelligendum, quae eadem non detur quoad sentiendum. Concludunt verò specialem aliquam libertatem quoad intelligendum, ejusdemque libertatis defectum quoad sentiendum rationes pro utraque ea parte propositae à Philosopho. Quia videlicet universalis, quae sunt objectum intellectus, insunt quodammodo in anima, ex quo semel praehabita fuere illorum species, ideoque intelligi quando libet, & quatenuslibet possunt, siue adfuerint secundum se, siue absint objecta illa, ex quibus primitus emana verant species desiderantes ad eorumdem universalium abstractionem. At sensibilia sunt extra animam, nec illis semotis manent amplius eorum species intentionales, ac proinde sentiri eodem modo minime possunt prohibito, nisi adfuerit physicè quoties sentienda sunt. Sicut ergo hac ratione nil obstante superest nihilominus in nobis aliqua libertas quoad sensibilia, actusque sentiendi, ita etiam respectu opinabilium, & opinionum potest in nobis superesse aliqua libertas, nil obstante testimonio Philosophi nobis obiecto, quatenus ratione, & scopo.

ART. CVIII. Scopus nimirum in illo loco est statuere distinctionem inter opinionem, & phantasia, seu imaginationem, sicut in loco priori inter intellectum & sensum. Ratio in hunc scopum est,

sicut in priorem, ex amplitudine libertatis ad imaginandum, & ex restrictione libertatis ejusdem ad opinandum. Imaginamur enim, quae, & quando, & qualiter placet, siue vera, siue falsa ea sint, ac appareant, id est, siue adfuerit aliqua, siue nulla prorsus adfuerit ratio, aut veritatis, aut falsitatis. Opinari autem nequaquam possumus, quin dicamus verum esse, aut falsum, affirmemus, aut negemus, quod opinamur: Ubi supponitur tantquam per se, aut per experientiam manifestam omnibus notum, ac indubitatum, nos nec verum aliquid esse, nec falsum enunciare, seu nec affirmare, nec negare quidquam posse, quin adfuerit ratio aliqua sic enunciandi; atque rationem talem non semper nobis adesse pro libito pro qualibet indiscriminatum conjunctione rerum, aut disjunctione. Unde liberum est imaginari montem aureum, hominem volentem, ipsum imaginantem jam mortuum, & similia; eadem autem affirmare non est liberum; sed si opinari circa ea libeat, necesse erit illa negare, quia ratio negandi praestit est, affirmandi, verò nulla est, idemque dicitur de negabilibus, & minime affirmabilibus eodem modo. Convincit itaque manifestè intentum ratio Philosophi iis solis admissis, quae sunt certa, ac indubitata apud omnes de amplitudine libertatis ad imaginandum, & de restrictione libertatis ejusdem ad enunciandum, seu opinandum. Quapropter sicut inaniter inde inferretur ulterius libertatem imaginandi nullam omnino pati restrictionem, atque adeo nos ea etiam imaginari pro libito posse; quorum nullas unquam species praehabuerimus per sensum externum; ita non minus inaniter inferretur defectum libertatis quoad opinandum esse talem, ut cum nulla eatenus libertate compatibilis sit, proindeque liberum nobis nunquam esse posse opinari pro libito utramlibet partem contradictionis, tamen si adfuerint simulationes sufficientes pro utralibet parte contradictionis, seu tam ad affirmandum, quam ad negandum. Perinde namque non dicit hoc secundum Philosophum, atque non dicit illud primum; & perinde certum est neutrum esse necessarium ad scopum ejus, ut patet ex dictis. Ac demum qualis debeat esse ratio, quae supponitur esse necessaria, tam ad dicendum verum, quam ad dicendum falsum esse aliquid, seu tam ad affirmandum quam ad negandum; an scilicet debeat esse praevalens exte, & efficacior, quam ratio partis oppositae, an illi aequalis, an evidens, & certificativa, an probabilis, & incerta; nec determinatur ibi à Philosopho, nec insinuat. Verum neque determinari, aut insinuari id ibi aut poterat, aut expediebat. Quia licet interpretes posuerint verbum, opinari; certum tamen est Philosophum ibi agere de enunciare, & existimare in genere, prout abstrahit ab existimatione, & enunciatione certa, & incerta; per se, & per aliud nota; prudenti, & stulta, ut patet intuitu contextum praecedentem, & maxime eum, qui subsequitur immediatè. Quia post rationem alteram distinctionis ejusdem inter phantasia, & enunciationem, seu existimationem, subdit sic: Sunt porro & ipsius existimationis differentia, scientia, & opinio, & prudentia, & quae his contraria sunt, de quorum differentia, alia sit disputatio. Patet autem agendo de genere complectente sub se differentias usque adeo inter se dissidentes, & indigas rationum aequè invicem diversarum, non potuisse, certe non debuisse determinari, vel etiam insinuari qualiter hanc potius, quam illam rationis requisita ad enunciandum, ac existimandum. Subinducunt igitur de

su

